

Das Latweefchu draugs.

1842. 9 April.

15ta lappa.

Antinsch.

Pasakka.

Antinsch, wezs wihriensch, dsihwoja ar sawu wezzent masâ buhdinâ us juh-ras frastu. Wassarâ sawu maisti pelnija ar sweijahm, bet seemâ winnam grucht bij dsihwoht. Istabina wezza, puff' sagrimmufi, tahda auksta, ka gan drihs ne warreja zeestes; wehisch puhte zaur seenahm us wisseem stuhreem, un uhdens tezzeja zaur juntu. Tad Antinsch ar sawu Sewu daschu deenu palikke nezehdu-schi, un daschu nakti, faktinâ kalihduschi un labbi' safegguschees, ar sahpehm gaidija, kamehr deena atkal rahdijahs. Rihtds agri jau Sewa winnu skubbina-ja, lai ne kawejotees; lai eetoh't us sweijahm. Antinam bij ja-eet, woi gribbe-ja, woi ne gribbeja; bet daudskahrt pahrnahze un ne affaku ne bij dabbutis.

Bet kahdu reisi winnam brihnischki laimejahs. Winsch rihtâ agri bij is-gahjis paschâ felgâ, un sawus spaitus iswilkdams pah'r laiwas mallu, jau beh-dajahs, ka tik mas dabbutis. Us reises, — à rê! kahda siws! Tahdu wehl muhscham ne bij redsejis; spurras farkanas, kâ roh'sites; wehders balts, kâ spih-dots sidrabs; muggura dseltana, kâ rihrs selts, un galwas wirsû krohnis ar dsih-pareem un skaisstahm siblehm ispuschfors, skaidri kâ kehnina-krohnis. Antinsch brihndamees skattijahs, un par tahdu brihnumu isbihjees, ne ar rohku ne grib-beja to siwi aiskahrt. Bet siws, mutti atplehtufi, sahze patte runnatees un fazzija: "Mih'tais Antin, palaid man. Es esmu patte juh-ras-mah'te; es tewim arri gribbu doht, ko tu ween gribbi, un us katru brihdi tewim gribbu atmak'sahrt tawu mihlestibu, kad tu manni palaidisi." — Antinsch satruhzees nonehme sawu zeppuri no galwas un fazzija: "Ne nemmeet par taunu, ka es juhs isbeedejis, zeentiga schehliga juh-ras-mah'te; es juhs wehl ne biju redsejis, un juhs pa wis-fam ne pasinnu. Staigajeet atkal sawu zellu, kur gribbedami." — Un winsch steig'schu wissu tihflu eelaide uhdent, tã, ka wissas siwis preezigas lihds ar juh-ras-mah'ti atkal dibbenâ nogahje; pats tulschahm roh'kahm pahrnahze sawâ buh-dinâ pee sawas wezzenes.

Sewa winnu jau bij gaidijufi; pirmais wahrds winnai: "Kur siwis?" — Antinsch noskummis stahstija, kâ winnam gaddijees; kahdu brihnumu winsch redsejis; un kâ no leelahm isbailehm satruhzees, wissus sawus spaitus atstahjis juh-rã ar wissahm siwin.

"Al tawu mulkibu! tawu pehdigu nebehdibu!" brehze Gewa ar dufmahm,
"là tu sawu laimi tà warreji palaiſt? Woi tew pa wiſſam ne nahze dohmàs
kahdu dahwanu isluhgtees, — kahdu naudas=pohdu, kahdu laffkatu, kahdu aubi
jeb fleiti preeffſch mannim? Eij tulihſt atkal laiwâ un ſteidſees, ka tu juhras-
mahminu wehl panahffſi."

"Wai deewin!" fazzija Antinſch, "fur tahds pahrfallis es eefſchu? fur juh-
ras=mahti nu wairs atraddiſchu?"

"Eij, mulki!" brehze Gewa, "eij! — woi es tewim kahjas darrifſchu ar ſcho
ſtohtas=ſahtu! — un ne nahz man atpaffkat, kamehr tu ne effi dabbujis jaunu
ehku, un krehſtus, un geldus, un lahdes, un ſkappus, un ehdeenu un dſehreenu
un ſiltas un ſkaiſtas drehbes; — eij ſteigſchu, tu mulka=peere!" —

Antinam, woi gribbeja, woi ne gribbeja, bij ja=eer. Behdigs un bailigs
wiſſſch ſkraiddeleja ſchurp turp us kraſta, un ne ſinnaja, woi laiwâ kahpe, woi
ko darriht. Us reiſes winnam prahtâ ſchahwehs: buhs fleegt, warr buht, ka
juhras=mahte winau dſirdehs. Wiſſſch paſchâ kraſtâ kohkâ uſkaphis fleedſe:

Raudin, raudin, juhras=mahmin;

Wanna ſeewa

Rahz un klaufees:

Jaunu ehku gribb, ta Gewa.

Us to paſchu brihdi leela ſiws izzehlehs no wilneem un ar ſkaidru baſſi
atſauzehs:

Antin, Antin, labbais wihrin,

Tawai ſeewai

Eij un ſſattees:

Jauna ehfa irr, tai Gewai.

Ar ſcheem wahrdeem ta ſiws atkal nogahje uhdeni. Antinſch nokahpe no
kohka un pee ſewi dohmaja: "Tawu brihnumu! redſeſchu, woi pateeſi tà buhs."
Un kahdus ſimts ſohlus gahjis wiſſſch jau no tahlenes eeraudſija ſawas wezzas
buhdinas weetâ jaunu ſmulku ehku. Gewa jau arri bij apgehrbuſees jaunu
fleiti un tahdu aubi galwâ likkuſi, là muhſcham wehl ne bij redſejis. Iſtabâ
eegahjis, wiſſſch redſeja galdus pilnus ar ehdeenu un dſehreenu, un ſkappus un
lahdes garr ſeenahm, un dauds ſkaiſtas leetas.

"Nu, mihtlais Antin, ſelca=wihrin," ſauzahs Gewa "nu mums behdas wairs
naw, ne par ſeemu, ne par wehju, ne par aukſtumu; nu dſihwoſim ikdeenas kah-
ribâ un lihgmibâ! Lai nu puttens plohfahs un leetus là ar ſpanneem gahſch;
kas mums kaiſch? mehſ dſihwoſim ſiltâ iſtabâ!"

Un pateeſi Gewa weſſelu neddelu meerâ dſihwoja. — Ohtrâ neddelâ winna
jau palikke apnikkuſi un tà ſahze Antinam runnahſt: "Klauf", mehſ pateeſi mulki
bijuſchi, ka ne luhdsamees kahdu pilli no juhras=mahminas; pilli tomehr labbaka
dſihwe, ne là tahdâ ehkâ. — Steidſees, wihrin, pee juhr=mallas un luhdſees
kahdu pilli; warr buht, ka juhras=mahmina tewi paklauſihſs."

Antinſch atbildeja: "Wai deewin, fur tahdâ aukſtâ laiſkâ eefſchu! Woi ſche
naw labbi dſihwoht?"

"Ne kas par to," fazzija Gewa, "eij un darri, là es tewim wehleju."

Woi gribbeja, woi ne gribbeja, Antinam bij ja=eer. Atkal kohkâ uſkaphis,
wiſſſch lehnitim ſauze:

Raudin, raudin, juhras=mahmin;

Wanna ſeewa

Rahz un klaufees:

Leelu pilli gribb, ta Gewa.

Un redsi, ta sim's, galwu pa uhdens wirsu iszehlsufi, skaidri atbildeja:

Antin, Antin, labbais wihrin,
Eij us mahjahm;

Lawa feewa
Leela pilli sehð, ta Gewa.

Èà arri bija. Tannì weetà, kur zirkahre wiinna wezza buhdina bija, stahweja leela pils, un kareete ar feschèem brangeem sirgeem preeksch durwim, un fullaini ar selta-drehbehm nahze un gahje, kà tur ne sinn kahdi leeli kungi buhtu dsihwojuschì. Pats pilli eegahjis eeraudsija sawu Gewu, kà kahdu baggatu leelu mahci apgehrtu us krehstu fehsham, un dohmaja pee sewi: "Zahdu gresnumu es muhscham ne esmu redsejis; nu Gewas firds buhs meerà." — "Mans mihtais wihrin, mans selta-gabbalinsch," fazzija Gewa, "nahz nu, dsihwosim nu baggatibà, kamehr Deews muhs atajzinahs no schihs pafaules." *

Bet rihts wehl ne bija klacht, tad Gewa jau mohdinaja sawu wihru no meega, un fazzija: "Woi juht, Antin, es wakkar pa wissam peemirufi, ka baggateem laudim tomehr kahdà gohda-kahrà waijaga buht. Ko tad palihds ta baggatiba, kad naw ne kahds gohds preeksch zilwekeem? — Es wissu zauru nakti ne esmu gullejufi; jo tas man firdi nomohza, ka mehshahdi mulki bijuschì. Kapehzh mehshahdi ne effam luhguschees, ka juhresh-mahthe muhs par keh-nineem zeltu, un munis laudis un waldischanu dohtu? — Eij, steidsees pee juhremallas, un luhdsees, ka mehshahdi par keh-nineem paleekam."

Antinsch istruhzees atbildeja: "Gewin, Gewin, kà tas warr buht? Paleez jel meerà. Klausees, kà wehisch no juhresh puffes puhshch un kà juhresh ruhzh. — Munis scheit labbi, kapehzh tad wehl wairak kahroht?" —

"Ne kas" — fazzija Gewa, "un ja tu ne eefi, tad es eefschu, bet tad tu sinni, ka tew labbi ne buhs."

Antinsch nofkummis zehlehs no gultas, un sawus swahrkus apwilzish no gahje pee juhremallas. Juhresh kà apskaitusees gahse wilnus pahrwilneem us krahtu, un wehisch plohsidamees dsinne puttash kà kammolus pahrwilneem pahri.

Bet ko Antinam darriht? Winsch ne usdrihtstejahs mahjâsh pahreet, jo Gewa wiinnu buhtu nokahwufi ar sawu mehli. Tapehzh winsch pee mallash apstahjees raudadams kleeðse:

Raudin, raudin, juhresh-mahmin,
Nahz un klausees:

Manna feewa
Gribb pats kehinsch buht, ta Gewa.

Sims ar wilneem kaukdama atfauzehs:

Antin, Antin, labbais wihrin,
Eij un skattees:

Lawa feewa
Jau pats kehinsch irr, ta Gewa.

Antinsch greesehs us mahjahm, un redsi, Gewa sehdeja us selta gohda-krehstu ar selta krohni ispuschkota, un dauds leeli kungi skaitâsh drehbesh stahweja wissapkahre un gaidija, ka ta winneem buhtu ko pawehlejufi. — Kad Antinsch eenahze, wiinna pawehleja, lai tee leeli kungi un tahsh gashpashas iseiiohe ahrà, un fazzija Antinam: "Reds, nu irr labbi. Nu mehshahdi effam paschi kehini; nu kahksim dsihwoht. Us puffdeenu darrihsim leelash dsihresh; pehzh puffdeenas brauksim sawus saldatus apskaitidamees; wakkarà no-eefim kumeedinà; — riht wissu zauru deenu lustefimees pilssehà." —

"Lai Deews pasfarga!" atbildeja Antinsch, "Kur tu tahdu prahtu eenehmufi? Kur tew tahdas dohmas rohnahs? — woi ne dohfees weenreis meerâ?" —

* * *

Tà winni dsihwoja wissu zauru mehnesi. Ohtrâ mehnesi Gewas firds jau palikke nemeeriga, ua winna sahze schâ un tà sawam wihram runnaht. Wihrs ne gribbeja klaufiht. Us reisi winna paschâ nakti sawu wihru mohdinaja un fazzija: "Ko tas palihds? es ne warru norimtees; — man wiss firds=prahts us tam, ka es pats Deews paleeku!" — Antinsch gan drihs nogihbe, tahdu wahrdu dsirdoht; winsch ne sinnaja ko atbildeht, un schauschalas winnam pahrgahje pah wissu meesu. Bet Gewa ne rimme; wianna ar labbeem un ar bahrgem wahrdeem winnam wirsû gulleja, kamehr winsch zehlehs no gultas, un talsijahs eet. Bet us reises winsch palikke sawâs dohmâs, un fazzija: "Ne seewim! — to es ne darrifchu; luhdsees, ko luhgdama, bet par Deewu ne zekkes; — kad es to wahrdu juhreas=mahtei fazzifchu, tad pateesi muhsu pehdiga stundina buhs klast."

"Ko tu runna, tu mulki!" brehze Gewa winnam pretti "tu ne ko ne sinni. Eij un darri, ko es tewim falku. Tu redsi, ka wiss mannim klaufa; woi tu weens ne gribbi klaufiht? kad tu ne klaufisi, es tewim liskhu galwu nozirst."

Ko nu darriht? — Antinsch nogahje noskummis pee juhremallas. Melnas padebbes bij nokahruschahs uhdens wirsû; pehrkons ruhze; juhra schuahze; sibbeni ischahwehs schurp un turp; wilki, kalnu leelumâ, kaukdami gahsehs us frasteem. Drebbedams un trihzedams Antinsch nostahjehs pee paschas mallas un gan drihs ne usdrihkstejahs wahrdu fazziht. Bet ko darriht? atnemdamees winsch fauze:

Raudin, raudin, juhreas=mahmin;

Manna seewa

Nahj un klausees:

Gribb par Deewu buht, ta Gewa.

Tad leels sibbens ischahwehs pa uhdens wirsu un pehrkona=bals atfauzjehs:

Antin, Antin, mulka wihrin;

Tawâ buhdâ

Eij un rahpees

Tawâ kaktâ.

Lihds ar Gewu

Antinsch atgreesehs behdigs us mahjahm. — Wlfs bij pa gallam. Tur ne bij wairs kehina pils, ne bij wairs kareete un sirgi, ne bij leeli kungi, ne bij ne fullaini. Wezza buhdina tà, kâ preekfch=laikâ, stahweja ar saplihfufchu lubbu=juntu, un ar teem pascheem sapulischeem pakscheem, kâ pirmak. Antinsch pa masahm durtinahm eelihdis, eeraudsija Gewu weenâ faktinâ. Sarahwusees winna ne gribbeja usfartitees, — bet raudadama raudaja. — Tad Antinsch peegahje un runnaja ar Tobijas un ar Salamana wahrdeem:

Kur lepniba irr, tur buhs bohja=eefchana, un ne ilga pastahweschana. (Zob. 4, 13.)

Pirms isdeldefchana nahf, tad tohp ta zilweka firds gresna, bet preekfch tahs gohdibas eet pasemmoschana (Salamana falk. wahrdi 18, 12.)

.....r.

Lihds 8. April pee Rihges irr atnahfufchi 126 fuggi un aisbraufufchi 1.

Brithw drikkleht. No Wldsemmes General-gubernementes pusses: Dr. E. E. Napiersty.